

ПРО СТВОРЕННЯ ЦЕРКВИ:

як промислом Божим
і Пречистої Матері Його
створено було церкву Печерську

Був у землі Варязькій князь Африкан, брат Якуна Сліпого — того, що загубив золоту луду, б'ючись у поході за Ярослава з лютим Мстиславом. І в цього Африкана були два сини — Фріянд і Шимон. По смерті батька їхнього вигнав Якун обох братів з їхньої землі. І прийшов тоді Шимон до благовірного князя нашого Ярослава; той прийняв його, вшанував і відіслав до сина свого Всеволода, щоб був Шимон у нього старшиною, — і прийняв Шимон велику владу від Всеволода; така була причина любові його до святих наших місць. Коли ж був у Києві князем благовірний і великий Ізяслав, то прийшли половці на

Руську землю року 1068, і пішли троє Ярославичів назустріч їм — Ізяслав, Святослав і Всеволод, маючи з собою й цього Шимона. Як прийшли ж вони до великого й святого Антонія — задля молитви й благословення, — то старець відкрив правдиві свої уста й певну погібель їм ясно провістив. Цей же варяг упав до ніг старця, молячи вберегти його від такої біди. Блаженний же сказав йому: «О дитя моє! Багато хто з вас упаде під вістря меча, і ви, тікаючи від ворогів ваших, потоптані й поранені будете, і у воді потонете. Ти ж урятуєшся — і будеш похований у церкві, що зведеться тут». Коли ж на Альті зійшлись обидва війська, то гнівом Божим переможені були християни — і, як тікали вони, то побиті були воеводи їхні з багатьма воїнами. Коли ж відступили вони, то лежав там серед поранених і Шимон. Поглянув він угору, на небо — й побачив там церкву превелику, таку, як раніше бачив на морі, — і згадав слова Господні, й мовив: «Господи! Врятуй мене від гіркої цієї смерті молитвами Пречистої Твоєї Матері й преподобних отців Антонія й Теодосія!» І тоді відразу якась сила взяла його з-поміж мертвих, і зцілила від ран, і всі вони стали цілі й здорові. Знову повернувся він до блаженного Антонія і розповів йому річ дивну, так говорячи: «Батько мій Африкан поставив хрест і на ньому написав вапном людську подобу Христову, — новим чином, як у латинян водиться: і образ той був завбільшки з десять ліктів. І, шану йому віддаючи, батько мій поклав на стегна його золотий пояс, що мав п'ятдесят гривень ваги, і вінець

золотий на голову його. Коли ж вигнав мене Якун, стрий мій, із землі моєї, я зняв пояс з Ісуса, і вінець із голови його, — і почув голос від образу, що звернувся до мене й сказав: «Не клади цей вінець, чоловіче, на голову свою, а понеси його на те місце, де преподобний Теодосій будує церкву Матері Моєї, і віддай йому в руки — нехай повісить над вітарем Моїм». Я ж зі страху впав і, заціпенівши, лежав як мертвий. А коли встав, то скоро сів на корабель. І коли плвли ми, сталася буря велика — така, що всі ми вже не сподівалися бути живі, — і я заволав: «Господи! Прости мене, бо гину нині заради цього пояса, що його взяв від чесної твоєї подобі!» І тоді побачив я на небі церкву — і здивувався, що то за церква. І голос із неба промовив до нас: «Церкву цю будує преподобний в ім'я Божої Матері, й тебе поховають у ній». І обміряв я її величину й висоту поясом тим золотим: двадцять ліктів у ширину, і тридцять — у довжину, і тридцять — у висоту стіни, а з верхом — п'ятдесят ліктів. Тоді ми всі прославили Бога і втішились превеликою радістю, що врятувались від гіркої смерті. Та я дотепер не знав, де будується та церква, що з'явилась мені і на морі, й на Альті, коли я вже помирати сподівався, аж поки почув з твоїх чесних вуст, що поховають мене в тутешній церкві». І дістав він той пояс золотий — і віддав блаженному, кажучи: «Це її міра й основа, а цей вінець нехай повішений буде над святим жертovníком». Старець же, похваливши Бога за те, сказав варягові: «Дитино моя, віднині не зватимешся ти Шимоном, а буде ім'я твоє Симон».

в тій церкві. Відтоді син його Георгій велику любов мав до святого цього місця. І Володимир Мономах послав цього Георгія до Суздальської землі, віддавши йому на руки й сина свого Георгія. А по багатьох літах, коли сів Георгій Володимирович князувати в Києві, то тисяцькому своєму Георгієві, як батьку названому, віддав землю Суздальську.

СЛОВО

2

ПРО ПРИБУТТЯ ЦЕРКОВНИХ МАЙСТРІВ ІЗ ЦАРГОРОДА до Антонія й Теодосія

Пось я, браття, розповім вам інше дивне й преславне чудо про ту богообрану церкву Богородиці. Прийшли з Царгорода чотири церковні майстри, мужі вельми багаті, в печеру до великого Антонія й Теодосія і спитали: «Де ви хочете закласти церкву?» Вони ж їм відповіли: «Там, де Господь місце призначить». Ті ж майстри мовили: «Як це, смерть уже собі заповідаючи, місця ви досі не призначили, а стільки золота дали нам?» Антоній і Теодосій покликали всю братію і спитали греків: «Скажіть нам правду, що це значить?» І ці майстри сказали: «Як ми ще спали в домах своїх зранку, на світанні